

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petiti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so pošt. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Demokratizacija delnice.

Kapitalistiška družba se že pripravlja, da izkoristi uspeh vojne. Po navodilih po pravici spoštovanih mož teoretikov in znanstvenikov kakor tudi praktičnih socialnih politikov, se je ustanovilo prav sedaj ob vojnem času na Dunaju društvo delničarjev, ki ima v prvi vrsti namen seveda čuvati delničarje, ki pa ima obenem, in ne najbrže nazadnje, namen, demokratizirati delnico. Oboje, čas ustanovitve tega društva in njega namen sta tako važna, da mora postati pozorno nanju tudi delavsko časopisje. Važna so pa za nas tudi imena znanstvenih soustanovnikov; zakaj nobenega dvoma ni, da bi ustanovitev ne bila resnega pomena, če sodelujejo pri njej profesor Filipovič ali privatni docent Komorzynski. Mogoče je tudi, da imajo imena namen dati ustanovitvi večjo važnost. A tudi ta razlog je dovolj važen, da se zanimamo za društvo.

Če se le površno ozremo na gospodarsko življenje, moremo zapaziti pomen društva. Vojna je izbruhnila v času hude gospodarske krize, v času, ko so se obravnavali najrazličnejši problemi. O teh seveda sedaj ni govora. Kakor silno občutimo sedaj zle posledice agrarizma — pomislimo le na draginjo in pomanjkanje žita — tako malo pa tudi slišimo o nasprotstvu med agrarizmom in industrializmom. Toda ko se sklene mir, se takoj zopet pojavijo vsi tisti problemi, in najbrže še v hujši meri nego doslej. Velikanska gospodarska moč v Nemčiji, ki je dvakrat razočarala svet z velikanskim uspe-

hom vojnega posojila, brezpogojna zagotovitev živih več nego do bodoče žetve, ta moč izrečno industrijske dežele, vpliva tudi na omenjene kroge pobudno. Tudi v Avstriji bodo razmišljali te razmere, in če ne več, vnel se bo poostren boj med agrarizmom, ki je dokazal v Avstriji popolno nezmožnost, in industrializmom, ki so mu stavili vedno same ovire. Pri nas, v agrarni deželi, prehranitev ni zagotovljena, zato smo tudi finančno mnogo slabši nego Nemčija. Ali ni to v zvezi z gospodarskim značajem obeh dežel?

Tudi Avstrijci, ki se jih to tiče, se bodo morali novim stvarjem priučiti. Avstrijsko gospodarstvo ne more obstati na enem mestu, če povsod drugod napreduje in se razvija. Spodbude ima pač dovolj. Predvsem se je opazilo veliko denarno moč. In odpornost kapitalizma. Sklicevali so se na naraščanje hranilnih vlog v hranilnicah na Dunaju in bankah in po provincah. Denar se množi! Tudi vojna donša na več načinov dobiček. Vojna industrije, vojaške dobave na pridelkih in izdelkih so bogati viri dobička. Vojna posojila držav so ugodna prilika za nalaganje denarja. Tako pride kapital, ki je bil sicer naložen v vrednostnih papirjih ali v papirjih tujih držav, na domači trg, ki tudi obeta dobiček. Obenem pa smo patrioti. Nič ne maramo imeti opravka z inozemstvom.

Ko pa pride mir, ki ga žele vojskujoče kakor tudi nevtralne države zaradi gospodarske potrebe, se bo ta kapital, ki sedaj leži v bankah, porabil. Vojna je uničila ogromne vrednosti in jih opustošila, ki jih treba obnoviti in ustanoviti ali dopolniti čimprej. Obenem pa je vojna za vse narodno gospodarstvo prava šola, ki

bo tudi koristila. Skoro gotovo smemo torej računati s tem, da se bo skušalo domače gospodarstvo oprostiti tujezemske industrije ter da bodo nastala nova podjetja. In dejstvo, da niti vojna ni mogla industrijsko - kapitalistiškega gospodarstva omajati, bo tudi jako vabljivo vplivalo na imetelje kapitala. Industrializem bo postal po vojni gotovo mnogo privlačnejši nego je bil doslej.

V tem času naraščanja in dozorevanja tega vprašanja, pa se ustanovi društvo avstrijskih delničarjev pod geslom: »Kaj je delničar v delniški družbi? Nič; kaj bi moral biti? Vse!« Malega delničarja treba varovati, zakaj delnica je bodoča oblika kapitala in imetje se mora demokratizirati. To so približno načela snujočega se društva, ki jih objavljajo ustanovitelji v dveh člankih. Naglašamo, da ne zanikamo resnobe društva; to že potrjuje dejstvo, da razpravljamo o njem. Če pa razmotrivamo o temeljnih načelih društva, nam marsikaj zbuja pozornost. »Gospodarska politika premakljivega kapitala« potrebuje več varstva, kakor ga more nuditi veliki kapital. Novo društvo ga hoče oskrbeti. Že doslej so imeli mali štedilci priliko se udeleževati pri industrijskih podjetjih, toda le posredno in brez koristi, ki so se stekale v bankah, katerim so zaupavali svoje prihranke, da so z njimi banke financirale industrijska podjetja. Za to so dobivali gotove obresti brez rizika. In to jim je bilo najljubše. Kljub vsem zakonom, ki varujejo financiranje podjetij ima prebivalstvo še vedno velik strah pred takšnimi podjetji, zakaj živo je še v spominu borzni krah l. 1873. Proti kurznim izgubam in padanju dividend ne varuje namreč noben zakon.

LISTEK.

Praška borza.

Spisal J. S. E., prevel I. T.

Kdor namerja iti kak pondeljek v Prago, ta naj nikar ne pozabi si preskrbeti pravočasno sobo za prenočišče v enem izmed praških hotelov. To je predvsem ob pondeljkih prav nujno priporočljivo, zakaj v pondeljkih se utegne tujcu v Pragi prav lahko pripetiti, da ostane brez prenočišča ali pa mora prav pošteno brusiti pete od hotela do hotela, preden dobi prenočišče in preden se otrese skrbi, kam bo ta večer položil svojo glavo.

Zlata mamica Praga ima vsak teden svoj veliki dan in to je pondeljek. Ta dan se v njenem zidovju zbira takorekoč cvet gospodarskega življenja na Češkem: Ravnatelji velikih plemiških posestev, najemniki in upravitelji posestev, veliki trdni kmetje, posestniki mlinov in pekovski mojstri, žitni trgovci in trgovci s krompirjem in razni drugi veliki in mali trgovci, ki se pečajo s kupovanjem ter prodajo poljedelskih pridelkov, sočivja, moke, raznovrstnih olj, kislega zelja itd.

Kaj te ljudi privablja, ni težko uganiti. Njih opravke je, regulacija izmenja-

ve in konsuma, torej ureditev nakupa in prodaje vseh onih v deželi pridelanih poljedelskih pridelkov, ki jih potem dobivamo na domačo mizo v obliki kruha, cmokov in drugih močnatih jedil in jedil napravljenih iz krompirja, graha, leče, češpelj, fižolove solate itd. Vsak torek namreč odpre praška borza za poljedelske pridelke svoje hrane domačim sinovom Merkurja in sploh vsem, ki imajo kaj na prodaj ali pa, ki bi radi kaj kupili.

Na starem Senovožnem trgu je bilo danes navsezgodaj že jako živahno. Omenjeni trg se sedaj sicer ne imenuje več tako, marveč mu pravijo Havličkov trg, tako so ga prekrstili praški mestni očetje; vendar pa moram reči, da to ime ni temu trgu nič kaj prikladno in da bi mestni očetje bili boljše storili, če bi na čast in slavo velikemu češkemu zgodovinarju in publicistu Havličku bili izbrali kak drug prostor, da bi mu dali njegovo ime.

Kaj naj išče Havliček ravno tukaj, kjer je odprla svoj stan najnavadnejša barantija in najgrša mešetarija, ne razumem. —

V sredini številnih zalog velikih tovarov za poljedelske stroje in pisaren raznovrstnih kmetijskih zadrug in drugih agrarnih društev, agrarnih bank in posojilnic, se dviga mogočno poslopje praške borze za poljedelske pridelke.

Vse okolo tega poslopja je navidez jako vsiljivo, najbolj vsiljiva pa se zdi stavba borze same s svojimi visokimi okni, ki ni zgrajena v nobenem slogu. Ne, tukaj ni prostor za učenjaka Havličkovega kova. Veliko bolje bi bili mestni očetje napravili, če bi bili velikemu trgu pred borzo pustili njegovo staro ime, ki je pravilno označevalo njegov prvotni namen in bi se tudi danes še najbolj ujemalo z njegovim značajem, zakaj, čeprav se na tem trgu več ne vagajo seneni zveznji, vendar pa se tamkaj še vedno trguje s senom. In končno bi se, vsaj po mojem mnenju, imelo ime kakega trga vsaj deloma ujemati z onim namenom, kateremu služi. Ta trg pa z vsem tem, kar se godi na njem, tvori centrum češkega agrarizma. Kako je torej zašlo ime Havlička semkaj — med kramarstvo, mi je, kakor rečeno, nerazumljivo.

Ko sem žrtvoval češkemu agrarizmu moj obulos v znesku štirih kron, ki jih mora plačati vsakdo kot vstopnino, ker potem šele postane obiskovalec vreden vstopa v posvečene prostore češkega Merkurja, sem šel po širokih stopnicah v veliko borzno dvorano, ki se nahaja v prvem nadstropju. Ob vhodu v dvorano stoji mož, ki prodaja razne vojne spominske znake in razglednice, predstavljajoče najrazličnejše junaške čine naših vojakov na bojuem polju. Toda očitno trgovina s temi stvarmi možu ne uspeva, zakaj

Tu hoče poseči vmes društvo delničarjev. Akcija bo avanzirala pri njem v obliko kapitala bodočnosti. Tu hoče dati društvo svojo pomoč. Mali štedilci naj ne zaupajo odslej svojih prihrankov samo bankam, velikemu kapitalu, ki so izvestno jako mnogo pospeševale soliditeto industrijskih podjetij. Pomisleki malih imeteljev kapitala, se naj sedaj izneverijo dose-danjemu bančnemu vodstvu, se naj osamostojijo. Tako bo pospeševalo društvo demokratizacijo delnice, in ni dvoma, da se bo na ta način povečalo število delničarjev, število malih imeteljev, ki bi radi, da se jim glavnica bolje obrestuje, kakor pa se je v bankah. Gospodarska politika premakljivega kapitala ni pravzaprav nič drugega nego stremenje po dobičku, ki ga imenujemo pri delniških družbah dividenda. In ta interes malega delničarja ima po svojem programu namen novo društvo čuvati. Pridobiti se mora ves vpliv v delniških družbah.

Če torej razumemo prav, je namen demokratizacija delniških družb, tako da se demokratizira delniški kapital s tem, da se pritegne male dobičkaželjne kapitaliste. Demokratizacija bo imela seveda le tedaj uspeh, če bo nudila malim delničarjem dobiček. Povečanje dividend in glavnice bo glavno delo društva v varstvo delničarjev. Društvo bo torej skušalo doseči pri družbah čim višje dividende. Toda, ker ne marajo imeti »razgrajškega ali izsiljevalnega« družstva, se ne bodo poganjali le za znižanje nagrad upravnim svetnikom, marveč bodo skušali tudi na drugačne načine povečati dobiček. In kaj je naravnije in pripravneje za dosego večjega dobička kakor hujše izkoriščanje delavske sile, ki je v službi delniške družbe. Prav na to mora biti delavstvo posebno pozorno.

Prepričani smo, da bo društvo imelo uspeh; ustanovili so ga o pravem času. Predpogoji za njegovo delovanje so ugodni. Vojna izkušnja ter zagotovilo varstva in dobička bosta zvalila premakljivi kapital, da bo jel razvijati svojo delavnost na industrijskem polju. Zastopalo bo odločno svoje »gospodarske in pravno utemeljene interese«. Delavstvu pa se pred- očuje v tem načrtu bodoči razvoj. Tudi

delavstvo mora ukreniti v svoje varstvo primerne korake. Njih varstvo in zavetje pa so: krepke strokovne organizacije tudi proti novemu »malemu«, toda dobička- željnemu sovražniku.

Kaj bo počelo delav- stvo po vojni.

Sedanji vojni dogodki so političko delovanje vseh manj odločujočih političkih strank takorekoč popolnoma ustavili. Če je sploh kaj mogoče delovati v tem pogledu, se mora to omejevati le na izobra- ževalno delo, in sicer zlasti glede na aktu- alna gospodarska vprašanja, ki so koli- kortoliko v zvezi z življenjskim vpraša- njem prebivalstva.

Strokovne organizacije imajo več prostosti zlasti zato, ker dajejo potrebnim članom razne podpore ter vzdržujejo bolj redne delovne razmere, kar vse ublažuje sedanji kritični položaj.

Za razumevanje socialnega dela to- rej zlasti strokovne organizacije tudi v se- danjem vojnem času lahko prav mnogo store.

Te razmere pa minejo. Vojne bo kon- nec. Običajno družabno življenje se pola- goma zopet prične in političke svoboščine zopet stopijo v veljavnost.

Delavske organizacije prično tedaj z novim delom, strokovne na stanovsko- interesnem polju, političke pa na politi- škem. In takrat nastane važno vprašanje, kakšno naj bo to delo in v kateri smeri naj se razvija. Ali je dovolj, da organizi- rano sebe in svoje sotrpine, ali je dovolj, da jim ubijemo v glavo »dogme« socializ- ma, ali je dovolj, če zahtevamo od njih prisego na disciplino in slepo pokorščino, ne da bi jih poučili o namenu in programu delavskega gibanja, in sicer na podlagi vsestranskih objasnil obstoječih razmer. Nastane vprašanje, ali razširjamo med delavstvom novo vero, nov fanatizem, ali pa razumnost in zmisel za interesno za- stopanje svojih koristi, zmisel za novo svetovno naziranje.

Zavedni in organizirani delavec mo- ra vedeti, da je organiziran v svoji orga-

nizaciji zato, da zastopa zaenkrat svoje interese, toda obenem mora poznati gos- podarske in političke uredbe svoje oko- lice in tudi zunaj nje. Vedeti mora, kako se razvija gospodarstvo, vedeti mora, ka- ko vpliva gospodarstvo na razvoj domače in svetovne politike, vedeti mora, kakšne so uredbe državne organizacije, kakšna so sredstva, ki jih rabijo države v svojo obrambo, za svoj obstanek, vedeti pa tudi mora, kako se vsa tista sredstva porab- ljajo v dotične namene. Sploh, zaveden delavec mora vobče poznati vse, kar je v zvezi z zastopanjem njegovih interesov, sicer zapade mrtvilu, ki ga mora polago- ma popolnoma ohladiti, če ne najde pri- merne duševne hrane za pospeševanje svojih plemenitih idealov.

Bodočnost poznaj samo delo, ki stre- mi za plemenito in dosledno solidarnostjo med delavstvom.

Delovanje organizacij je uspešno le tedaj, obstoj organizacij trden le tedaj, če so izpolnjeni vsi ti predpogoji. V zavednih oragnizacijah se zmanjša fluktuacija, de- lovanje je složno in uspešno ter vedno sigurno. Pri vsem tem delu, pa se mora delavstvo zanašati na svojo moč in svoj razum, na svoje lastno delo in na svoje samoodločevanje.

Le tako delo bo uspešno in delavstvu v prid. Le to je pot k socializmu.

O razširjanju črno- vojniške dolžnosti.

Sedaj veljavne zakonite določbe na- meravajo spremeniti. Doslej je veljala v glavnem določba, ki pravi, da spadajo v črno vojskovsi za brambosposobni držav- ljani, ki niso v vojski, pričeni z začetkom leta, v katerem so dopolnili 19. leto ter končavši s koncem leta, v katerem so do- polnili 42. leto. Črnovojniki spadajo v dva poziva: od 19. do 37. leta in od 38. do 42. leta. Glede porabe črnovojnikov določa zakon, da se sme ob izredni potrebi v slu- čaju vojne porabljeni prvi poziv črnovoj- nikov tudi za izpopolnitev vojske. Te za- konite določbe nameravajo sedaj spre- meniti takole:

kakor sem opazil, se le malokdo briga zanj, še manj pa jih je, ki bi kaj kupili. Ljudje, ki se tukaj zbirajo, nimajo za take stvari časa in tudi ne dosti zmisla. Šte- vilne skupine borznih obiskovalcev, ki sem jih videl že stati v gručah na trgu pred poslopjem borze so stale tudi na stopnicah, vodečih v borzno dvorano, kakor nepretrgana veriga, ki se je vlekla sem zunaj s trga pa do dvorane, iz katere je bilo slišati nebroj glasov obenem govo- rečih ljudij. Skratka, slišati je bilo šume- nje kakor iz kakega velikanskega čebel- njaka. Vrvenje je v ti dvorani tako kakor bi bil tu zbran velik kup nikdar utrujenih mravelj, razlika je le ta, da se vrši dirin- daj na mravljišču tiho, dočim je tukaj go- vorjenja in časih tudi silno glasnega pre- pira ter krega, da je joj. Iz neprenehoma semtertja se premikajočih množic se tvo- rijo gruče živo razpravljajočih in z ro- kami gestikulirajočih ljudij, ki se razhajajo in zopet na novo zbirajo. In ker je na- men vsakogar, ki je prišel semkaj, kaj kupiti oziroma prodati in hoče vsakdo na- praviti kupčije s čim večjim dobičkom, nastaja v dvorani tako vrvenje, premika- nje in valovanje, da napravlja na človeka vtisk, kakor bi videl pred seboj razbur- kano morje.

Odkrito priznavam, da je vsa ta družba, v katero sem zašel, napravila na- me jako čuden vtisk, tak, da sem v pr-

vem trenutku nehote segel po žepih moje obleke. Tega seveda ni bilo treba, bila je to le nekaka instinktivna kretnja.

Sicer pa, čeprav ima vsakdo, ki se za svojim poklicem poda semkaj, dejanski namen, izprazniti drugim žepi, vse- eno zapušča toli iskani cvenk svojega gospodarja v obliki, ki jo dopuščajo za- koni in nazori, ki prevladujejo v sedanji moderni družbi, da ne rečemo v obliki, ki je zadobila neko posvečeno obliko.

Družba, ki se tukaj zbira, je v resnici jako pisana, tako v narodnostnem kakor tudi v verskem oziru; oboje pa tukaj ne igra prav nobene vloge. Sploh je praška borza za poljedelske pridelke med onimi redkimi kraji na Češkem, kjer narodnost- na in verska nasprotstva ne prihajajo v poštev. Vsa nestrpnost se je tukaj raz- blinila v nič. Nasprotno, v tem posloplju vlada neka očitna harmonija med vsemi, ki prihajajo semkaj, vse navdaja le ena misel — kako bi namreč drug drugega ukani in kako bi drug drugemu na najbolj premeten način kolikor mogoče izpraznil mošnjček, ne oziraje se pri tem na kak narodnostni ali ritualni ugled svojega stanu. Pri daljšem opazovanju pa vidimo, da v nekem drugem oziru vlada vendarle neka konfesionalna razlika med kupujočim elementom in prodajalci, med trgovci, ve- likimi kmeti ter upravitelji velikih pose- stev, zakaj kadar nastopi takozvana

»house« — splošno naraščanje cen, če- mur sem bil slučajno priča, tedaj se ele- ment prodajalcev veseli, dočim daje ele- ment kupcev glasno duška svoji neznan- ski jezi.

V splošni zmešnjavi me prime nekdo za roko, koj nato slišim neki znani glas, ki me vpraša: »Kaj? Vi tudi tukaj? Kaj delate Vi tu? No, če pa slučajno morebiti imate kaj pšenice ali moke, ki bi jo radi prodali, tedaj Vam jamčim, da lahko na- pravite sijajen dobiček!« Ko se obrnem, da pogledam, kdo me nagovarja, zapazim prijazen obraz znanca iz mojega kraja, kjer ima veletrgovino z mešanim blagom in tovarno za kruh.

Znancu na kratko povem namen, ki me je privedel semkaj. »A tako, Vi torej hočete proučiti tukajšnje življenje in od- nošaje, prav, prav, če Vam je všeč, Vas uvedem v to družbo in malo seznanim z njo.«

Razume se, da sem sprejel ponudbo z največjim veseljem. Moj znanec me je prijel za rame, nakar sva se podala pre- rivajoč se skozi gruče barantajočih sku- pin borznih obiskovalcev na pot po dvo- rani. V nekem kotu dvorane sva obstala.

(Dalje prihodnjič.)

Starostna meja naj se zniža še za eno leto, tako da bodo podvrženi črnovojniški dolžnosti že mladeniči, ki dovrše v tem letu 18. leto starosti. To se pravi, na nabor mora iti vsak, ki bo dovršil v tekočem letu 18. leto, pa če je star 18 let 31. decembra dotičnega leta. Črnovojniška dolžnost se razširi torej na starost med 17. in 18. letom.

Črnovojniška dolžnost se dalje raztegne na starost od 42. do 50. leta. Tudi tukaj bo veljalo leto 50 za dotično leto, v katerem bo dovršeno. Med temi črnovojniki bodo torej vsi tisti, ki spadajo v to starost, in sicer najdalje do 50. leta, to je 50. leta v tistem letu, ko so bili klicani na nabor. Če je kdo star 1. januarja 50 let, pa bi bil nabor istega leta decembra meseca, je še vedno podvržen črnovojniški dolžnosti.

Doslej letniki od 37. do 42. leta niso spadali več v dopolnitev vojske, sedaj pa ta omejitev odpade. Črna vojska se deli po tem novem načrtu v dva poziva tako, da se letniki 37. do 42. pritegnejo prvemu pozivu ter pošiljajo tudi v bojno črto, kar je veljalo doslej le za poziv do 37. leta.

Po novem načrtu pa se sme pošiljati v bojno črto tudi črnovojnike novega drugega poziva, t. j. letnikov od 42. do 50. leta.

Te spremembesklene na Ogrskem državnem zboru, v Avstriji pa se odrede s cesarsko naredbo v zmislu § 14. Oba zakonita predpisa spadata v tej in oni državni polovici glede črnovojniške dolžnosti v področje § 2. državnih osnovnih zakonov glede skupnih zadev z dne 21. decembra 1867, drž. zak. št. 146.

Črnovojniška dolžnost se raztegne na vse državljane, torej tudi na tiste, ki so že doslužili. Ali bodo dosluženi vojaki kar vpoklicani ali pa bodo morali tudi na nabor, o tem ni nobenega pojasnila ter bo natančneje podatke obsejal dotični pozivni razglas.

Krušne nakaznice na Kranjskem.

Kakor po nekaterih drugih kronovinah tako je izšel tudi za Kranjsko poseben ukaz z dne 12. aprila 1915, št. 7196, s katerim se uvajajo uradne nakaznice o porabi kruha in moke za nekatere kraje.

Krušne nakaznice se uvedejo dne 25. aprila 1915 za mesto Ljubljano (izvzemši kraje Črna vas, Ilovca, Hauptmanca in Karolinska zemlja); krajno občino Vič, sosesko Zgornjo Šiško, občino zgornjo Šiško; sosesko Moste, Selo in Vodmat krajne občine Moste.

Za moko se umevajo v ukazu vsakovrstni iz žita dobljeni mlinski izdelki (moka, zdrob, ješprenček i. dr.) izvzemši otrobe in s kruhom tudi neoslajen prepečenec (vodeni suhor).

V vseh drugih občinah in krajih se pri nadrobni prodaji za človeško hrano porabnih mlinskih izdelkov iz pšenice, rži, ječmena ali koruze ne sme oddati pri vsakokratnem nakupu več nego dva kilograma. Isto velja tudi za obrtnike in prodajalce, ki prodajajo te izdelke tretjim osebam. Obenem se pa pooblašča politiška oblast, da v posameznih krajih ukrene tudi drugače v zmislu dotičnega zakona.

Glede nakaznic so izšli v dotičnih krajih posebni razglasi.

Nakaznice so javne listine.

Cela izkaznica se glasi 1400 g (1 kg in 40 dkg) moke ali na 1960 g (1 kg in 96 dkg) kruha; zmanjšana nakaznica na 1050 g (1 kg in 5 dkg) moke ali 1470 g (1 kg 47 dkg) kruha.

Dnevna izkaznica se glasi na 210 g (21 dkg) kruha.

Potniki, ki v njihovem bivališču niso uvedene nakaznice deželne vlade, dobe, če prdejo v kraj, kjer so uvedene nakaznice, s posredovanjem svojega stanodavca dnevno nakaznico. Naporabljeni del se pa mora vrniti stanodavcu, da ga odda poslovalnici.

Prenos nakaznic ni dovoljen; veljavne so tudi le za določen čas.

Obrtniki, ki podeljujejo mlinske izdelke, morajo voditi posebno zabeležno knjigo, v katero vpisujejo stanje mlinskih izdelkov začetkom tedna, prirastek tekom tedna in vir dobave. Te beležnice morajo voditi v zmislu ministrskega ukaza z dne 26. marca 1915, drž. zak. št. 75, vsi ki podeljujejo mlinske izdelke, oddajajo za plačilo tretjim osebam kruh ali mlinske izdelke.

Za prestopke so določene stroge kazni do 2000 oziroma 5000 kron ali do treh oziroma šest mesecev zapora, eventualno izguba obrtne pravice.

K volitvam v nezgod. zavarovalnico za rudarje.

Volitve v nezgodno zavarovalnico rudarjev so izšle za nas, kakor je bilo pričakovati, jako ugodno. Razen v tretjem volilnem okraju je na celi črti zmagala lista kandidatov, ki so jih postavili zaupniki rudarjev organiziranih v Uniji rudarjev avstrijskih. Rezultat je torej ta, da so v 1., 2., 4. in 5. volilnem okraju zmagali tako v načelstvo kakor tudi v razsodišča naši sodrugi; dočim je v tretjem volilnem okraju na Češkem s pičlo večino zmagala neka zmes elementov, ki si drugače navzajem dela hudo konkurenco. Vsa ta družba, ki se je v tem volilnem okraju sešla, da onemogoči zmago poštetne delavske stvari, sestojata pač iz samih enakovrednih bratcev, ki pa bo navzlic svojem velikem naporu, a klaverni zmagi, v tem edinem volilnem okraju, pri upravi zavarovalnice igrala neko le jako podrejeno delavcev nedostojno vlogo. Za pravice in blagor zavarovancev bodo pač možato skrbeli zastopniki mednarodno organiziranih rudarjev in fužinskih delavcev, ki so jih poslali v to zastopstvo delavci po preudarku svojih koristi, ne pa morebiti iz kakih narodnostnih predsodkov.

Jako vrolo so se pri minulih volitvah obnesli tovariši-rudarji na Slovenskem. Tako nam iz Velenja poročajo, da se je volitev tamkaj vršila dne 26. marca t. l. in da so vse glasove, ki jih je bilo oddanih 318, dobili kandidatje Unije rudarjev avstrijskih. Istotako so dobili naši kandidati v Zabukovci vse glasove, namreč 107, na Jesenicah na Gorenjskem je pa bilo oddanih 331 naših in 65 nasprotniških glasov.

Da ne bo pomote, poudarjamo, da glasove, ki so jih dobili pazniki in uradniki, ki so volili zase po dva kandidata, ne priobčujemo.

Velika nesreča v premogokopu v Karpantu v Istri.

(Izvirni dopis.)

Dne 15. t. m. okolo 4. popoldne se je zgodila v tukajšnjem premogokopu jako velika nesreča. Trinajst rudarjev je ob enem zažgalo z elektriko več min, za izvadenje premoga, toda mine, ne ve se dobro, iz kakšnega vzroka, so povzročile

jako močno zračno presijo, vžgale premogov prah in zrak je na kilometre daleč gorel in butnil skozi odprtine na prosto.

Pri tej grozni eksploziji je bilo 9 rudarjev na mestu mrtvih, dočim so ostali 4 bili silno opečeni, ter so jih prenesli v tukajšnjo bolnišnico.

Vsi sodrugi rudarji in vsi inženjerji tukajšnjega premogokopa, na čelu jim ravnatelj Ivan Sust, so se trudili na vso moč pri reševalnem delu, iskali ponesrečene rudarje skoro celo noč v groznem dimu in prahu ob nevarnosti za lastno življenje, ki so večkrat onemogli radi pomanjkanja zraka. Toda kljub veliki napornosti jim je bilo mogoče rešiti samo 4 ponesrečence, dočim so jih 9 izvlekli mrtvih.

Na mesto nesreče je prihitelo vse prebivalstvo Karpanta ter sanitarna komisija iz bližnjega mesta Labinja.

Kakor velika je bila nesreča, kakršna še ta premogokop ni nikdar zadela, toliko večje je bilo sočutje s ponesrečenci ne samo sodrugov rudarjev, marveč tudi ravnateljstva premogokopa in vsega mesta Labinja. Vse je sodelovalo, da nesrečnim dragim pokojnikom izkaže žadno čast ter jih spremi na najlepši način k zadnjemu pokoju. Pogreb je bil tako lep, da takšnega Labinj še ni videl.

Ravnateljstvo premogokopa je dalo napraviti za ta slučaj dva mrtvaška voza, ki jih je sodrug Josip Kumičič, tapecirar ravnateljstva Karpano jako okusno okrasil. Pogreb je vodila vojaška oblast, prisotno je bilo vse vojaštvo. Pogreba se je tudi udeležil general Sperl iz Pulja. V sprevedu so bile zastave rudarske Unije Labinj in Delavskega podpornega društva Labinj, ter so bile zastopane in corpore vse civilne in državne oblasti. Predsednik delavskega podpornega društva je izrekel pokojnikom na grobu zadnji pozdrav.

Trupla pokojnikov so bila položena v skupni grob, kjer se postavi posebni grobni kamen.

Imena ponesrečencev so: Milevoj Dominik, Schira Anton, Kokol Karl, Hrvatini Jakob, Mohorovič Ive, Miletič Josip, Rabac Dominik, Vrbanac Ive in Faguna Rudolf.

Dopis z bojišča.

Zavedni delavec je in ostane zvest svoji strokovni organizaciji, naj bo kjerkoli in koderkoli. Da je temu res tako, nam pričajo neštivilna pisma, ki jih dobivajo posamezni funkcionarji naših strokovnih organizacij od onih članov, ki se nahajajo v vojnem metežu. Iz vseh teh pisem odseva naravnost genljiva skrb, ki jo vsak pisec izraža za svojo strokovno organizacijo.

V nastopnem priobčujemo dopis člana organizacije klesarjev v Ribnici na Pohorju, sodruga Simona Škerlovnika, ki sedaj služi pri pešpolku št. 87. Pismo, ki torej pohaja z bojnega polja in ga je prejel blagajnik omenjene organizacije sodrug G. Zakeršnik, se glasi:

»Dragi mi prijatelj Zakeršnik!

Mnogo pozdravov pošiljam Tebi in vsem mojim tovarišem v kammolomu. Želim vam vse dobro. Vprašam te, kako je kaj z našo organizacijo? Ali so naši strokovni organizaciji ostali zvesti vsi tisti, ki so ostali doma? Opominjam vas, ostanite trdno zložni in vztrajajte zvesto v njej, varujte jo, da jo, ko se vrnemo, najdemo v najlepšem redu, zakaj krvavo jo bomo potrebovali.

O mojih doživljajih in kako se mi je godilo, se bomo pogovorili, kadar se vrnem, kar trdno upam. Še en lep pozdrav vsem, zlasti pa Tebi.»

Sledi podpis in naslov.

Tudi mi pošiljamo vsem našim sodrugom, nahajajočim se na bojišču iskrene pozdrave, želeč, da bi se kmalu zopet čili in zdravi vrnili med nas.

Vsem onim pa, ki jim ni treba prenašati vojne napore, najtopleje priporočamo, da upoštevajo klic naših tovarišev v vojaški suknji in da s podvojeno ljubeznijo ter navdušenostjo skrbijo, da ostanejo naše strokovne organizacije to, kar so, namreč podlaga vsega delavskega napredka in življenja. Žalostno bi bilo, če bi pred vrnivšimi sodrugi morali klopiti oči od sramu zaradi očitka, češ, da nismo storili vse glede strokovne organizacije, kar je bilo potrebno, da ostanejo v celem obsegu krepke in močne.

Vsekakor imajo naši sodrugi vojaki pravico, zahtevati od nas, da jim strokovne organizacije ohranimo. Zatorej s podvojenimi silami na delo za strokovne organizacije!

Obvestila.

V smislu sklepa avstrijske strokovne komisije opuste naše organizacije prostovoljno letošnje praznovanje prvega maja ter tudi demonstracijske izprevoje. Priporočamo pa organizacijam, da prirede prvega maja zvečer shode, na katerih se primerno spominjajo pomena prvega maja.

V Ljubljani, dne 20. aprila 1915.

Tajništvo strokovnih organizacij.

Svetovna vojna.

Južno bojišče ni spremenilo svojega lica. Od časa do časa se vrše artiljerijski boji ob Dunavu; drugih poročil pa od tam ne prihaja nobenih.

*

Poskušana ofenziva v Karpatih se je sesula v utrujenosti. Veliki napor in velike žrtve so jo obustavili. Karpati so namreč sicer čudovito razorano bojišče vendar pa tudi naravna trdnjava, ki ima mnogo prednosti za obvladalca.

Skoro štiri tedne trajajoča velikanska bitka v Karpatih je ponehala domala popolnoma. Vedno pa še pošljajo Rusi na to fronto svoje rezerve. Večja bitka se vrši samo še pri Ušoku, ki so pa očitvidno v zvezi z važnimi dogodki.

Pripomniti je treba, da Rusija javno priznava neuspeh svoje ofenzive v Karpatih, navaja velikanske izgube do 300.000 mož v tej gigantski borbi. Razen tega pa pripoveduje, da se pripravlja na Severnem Poljskem nov napad od nemške strani, ter da mora svojo vojsko drugače razvrstiti.

Vsa ta priznavanja in razkritje nekakih vojnih tajnosti se najbrže ne ujemajo z resnico, zakaj neverjetno je, da bi Rusija tako preprosto razkrivala svoje bojne načrte.

V južnovzhodni Galiciji se vrše že več dni hudi artiljerijski boj, kar vse kaže, da pride kmalu zopet do ljutih bojov.

Na severnem Poljskem so se vršili le manjši boji; vobče pa situacija po poročilih nespremenjena.

*

Trdovratnejši boji so se pa vršili na francoskem bojišču. Od dne 14. t. m. pa do dne 19. pa je bil med Masom in Mozelo skoro popoln mir. Na tem delu bojišča, to je jugoizhodno od Verduna, se je nemška bojna črta zajedla globoko v francosko tja do St. Mihiela. Na tem mestu so hoteli Francozi doseči najprej svoj uspeh z grozovitimi napadi hoteč obkoliti nasprotniške pozicije na tej črti. Vrše se pa že zopet ljuti artiljerijski boji in manjše praske. Posamezni napadi se pa ponavljajo na

vsej bojni črti, toda bistvenih sprememb ni.

Zadnje dni je nastalo za francosko bojno črto jako živahno gibanje, ki dokazuje, da sedanji razmeroma manjši boji ne bodo trajali več dolgo, marveč se prično zopet večje akcije.

*

S turškega bojišča tudi te dni ni bilo važnejših vesti. Kolikor se pa da posneti po različnih poročilih, pripravlja Rusija večjo akcijo za napad na Carigrad s severne strani, to je s Črnega morja, Anglija in Francija zbirata na sredozemskih otokih svoje čete, da napadeta Turčijo in Dardanele z južne strani. Z drugih krajev prihaja le malo vesti.

Domači pregled.

Iz seje občinskega sveta ljubljanskega. V torek je imel občinski svet ljubljanski sejo, na kateri sta bili posebno važni dve poročili. Župan je poročal, da je mestnega sveta, ki ga je bilo prvotno določenega v ta namen samo 7 oralov, danega v najem že nad 20 oralov. In če bo mogoče, se ga odda še več, če je le količkan pripraven za obdelovanje v brezplačni najem. V drugi vrsti je poročal podžupan, da je aprovizacijski odsek sklenil otvoriti prodajalno za svojo zalogo blaga kmalu spočetkom maja. Najame se tudi pekarna, v kateri se bo pekel kruh iz blaga, ki ga ima mesto v zalogi, če bo mogoče še dobiti za občino ljubljansko rekvirirano potrebno žito in koruzo. Iz mestne prodajalne in pekarnice bodo dobivali siromašnejši sloji blago po zmernejših cenah, in sicer le tiste stranke, ki so priglašene, in teh je doslej okolo 1000. Poročevalec je naglašal, da se to zgodi zaradi tega, da trgovci in peki ne bodo trpeli škode zaradi konkurence. Socialistični član občinskega sveta je izjavil, da k poročilu ne zavzame posebnega stališča, ker pravi poročevalec sam, da »bomo šele videli, kako bo.« Smatra pa, da je potrebno, da se aprovizacijski odsek pobriga tudi za druga živila, ki jih ni v zalogi in pa zlasti za dobavo mleka, ker more le to zlasti mladini nadomestiti, kar mu jemlje sedanja enostranska hrana. — Pripomba: Glede aprovizacije omenjamo, da imajo občine dolžnost preskrbljevati sploh prebivalstvo z živili po čim ugodnejših pogojih, zakaj, če zmanjka živil, potem jih tudi za denar ni mogoče dobiti. Povsem drugo občinsko vprašanje pa je preskrba neimovitih slojev in rodovin z velikim številom svojcev; tem mora občina poskrbeti prehrano ob tako ugodnih pogojih, če njih zaslužek ali prejemek ne zadošča za preživljenje, da se jim to omogoči. Tak namen ima aprovizacija, torej: aprovizacija sploh in pa aprovizacija siromašnih slojev ob takih pogojih, da si morejo nabaviti življenske potrebščine, sta dve enako važni stvari, ki ju mora občina upoštevati pri izvedbi aprovizacije. Organizacija aprovizacije mora tudi biti izvedena v tem zmislu.

Dovoz koruze in koruzne moke v Avstrijo. C. kr. korespondenčni urad poroča: Z ozirom na odlok ogrskega poljedelskega ministra, po katerem se dovoljuje transport koruze in koruzne moke v Avstrijo le, če o transportu avstrijski poljedelski minister prej obvesti ogrskega poljedelskega ministra, poroča »Fremdenblatt«: Avstrijsko poljedelsko ministrstvo je izdalo odlok političnim deželnim oblastem, ki z ozirom na odredbe ogrske vlade označuje stališče avstrijske vlade glede na vračunjanje izvedenih sklepov v kontingent koruze. Avstrijska vlada načelno odklanja tako vračunjanje, ker zavzema stališče, da se je določeni kontingent prevzel z ozirom na trgovske in teh-

nične razmere, da se je množina izdelala in izročila konzumu in je zato potrebno, da se množina ne izpremeni. Če bi se preveč vračunalo kontingentu, bi se vsa akcija za preživljanje zmedla. Avstrijska vlada je zato dovolila, da so smeli le malo starih sklepov, ki so jih sklenile dežele ali deželne organizacije, izjemoma vračunati v kontingent. Vračunati se ne smejo vsi zasebni nakupi ne glede na to, če so bili sklenjeni že prej ali šele zdaj.

Avstrijska socialnodemokratska italijanska stranka je sklenila praznovati tudi letos prvi maj, vendar pa ne priredi nobenih drugih majskih prireditev. Isto je sklenil, kakor čujemo, tudi izvrševalni odbor jugoslovanske socialnodemokratske stranke v Trstu.

»Zarja«. Kakor znano, je bil izvrševalni odbor naše jugoslovanske socialnodemokratske stranke, ki ima od zadnjega strankinega zbora svoj sedež v Trstu, doslej brez svojega uradnega glasila. Da se to pomanjkljivost popravi, čujemo, da prične izvrševalni odbor z izdajanjem svojega uradnega glasila dne prvega maja. Ime listu bo »Zarja« in kakor izvrševalni odbor naglašja, se bo pečal zlasti s tolmačenjem socializma. »Zarja« bo izhajala enkrat na teden. Vsem sodrugom priporočamo, da razširjajo in podpirajo po svojih močeh uradno glasilno izvrševalnega odbora naše stranke.

Vojnim ujetnikom v Rusijo pišite dopisnice, ne pa pisem! »Rdeči križ« priporoča, naj se vojnim ujetnikom v Rusijo pišejo le dopisnice in naj ljudje ne pišejo pisem. Na iz Rusije došli dopisnicah je namreč povsod natisnjeno, da so odgovori ujetnikom dopustni le po odprtih dopisnicah. Vojnim ujetnikom iz Przemysla nameravajo Rusi dopisnice hitro dostaviti, a zato naj se naslovu pripiše »Besatzungstruppe Przemysl« ali pa »Garnison de Przemysl«. Seveda morajo poznati tisti, ki pišejo przemyskim vojnim ujetnikom, tudi natančen njihov naslov.

Cepljenje proti kozam v ljubljanski okrajni bolniški blagajni se vrši redno vsak torek in četrtek od pol 11. dopoldne do pol 1. popoldne, sicer se pa cepljenje vrši za člane in nečlane tudi ob drugih delavnikih.

Idrija. Socialistično društvo »Naprej« v Idriji naznanja s tem, da se vsled izrednih razmerah 1. maj letos uradno ne bo praznoval. Priporoča se delavstvu, da gre do vsi na delo. Istotako se tudi na dan sv. Florjana ne bo praznovalo, ampak delalo. Ravno tako odpadejo tudi shodi in druge priredbe. Izjema bo samo ta, da bodo 1. maja vse prodajalne »Občnega konsumnega društva« zaprte.

V Gradežu letos ne bo kopalniščne sezone, ker je sploh nemogoča. Ako bi tudi ljudje hoteli priti, je nemogoče prehranjevanje. Škoda bo ogromna. V normalnih časih so bila v aprilu oddana skoro vsa stanovanja in koncem aprila je bilo tam že nekaj gostov.

Mednarodni socialistički sestanek na Dunaju. Dne 12. in 13. aprila je bil sestanek nekaterih zaupnikov avstrijske, ogrske in nemške socialne demokracije. Posvetovanja so se vršila dva dni zlasti glede skupnih nalog proletariata. Med zastopniki se je doseglo popolno soglasje, ki gre v tej smeri, da sedanje vojne razmere ne smejo vplivati na mednarodno solidarnost proletariata. Na sestanku so izjavili, da priznavajo sklepe kodanjskega mednarodnega kongresa iz leta 1910. Enake konference so bile, kakor smo poročali v Kodanju, Londonu in v Švici.

Slavje prvega maja na Ogrskem. Strankino vodstvo in upravni svet strokovnih organizacij sta sklenila, da letos opustita praznovanje prvega maja ter de-

monstrativne izprevode. Zvečer 1. maja prirede sodrugi shode. Z opustitvijo letošnjega praznovanja se pa nikakor ne namerava ogrsko delavstvo odreči obstoječim ugodnostim, ki so ustanovljene v zmislu delavskih pogodb.

Pri nakupovanju oblek za moške, ženske in za otroke se priporoča domača tvrdka Gričar & Mejač, Selenburgova ulica, poleg glavne pošte.

Kinematograf »Ideal«, Spored za soboto 24., nedeljo 25. in ponedeljek 26. t. m.: Sanje avstr. rezervista. (Velik patriotski film po priljubljeni glasbeni sliki c. in kr. dvornega plesnega glasbenega ravnatelja C. M. Ziehrerja.) — Primerno za otroke in mladino. — Predstave vsak dan ob 3., 4^{1/2}., 6., 7^{1/2}. in 9. — Brez povišanja cen! — Spored za torek 27., sredo 28. in četrtek 29. t. m.: 1. Moja žena in jaz. (Sijajna veseliga v 3. dejanjih.) 2. Milijski rop. (Velikanska detektivska drama v 3. dejanjih.) Senzacionalno! — Napeto zanimivo! — Petek 30. aprila: Znak viharjev. (Po resničnem pripetljaju 2. avgusta 1914 na zahodnem bojišču. V glavni vlogi Hanny Weisse.)

Svetovni pregled.

Francosko - angleška ofenziva iz Srbije? Graški listi priobčujejo: »Giornale d' Italia« napoveduje za bližnji čas nove vojaške operacije tropsporazuma proti Avstriji. To je pričakovati iz več vzrokov. Izpredvideli so, da nemške fronte na Flanderskem tudi z znatnimi silami ni mogoče prodreti. Nasproti so pa zavezniki spoznali, da edino sredstvo, da se izsili odločitev, obstoji v tem, da se obe centralni državi prime na drugi točki. Zavezniki se bodo na Flanderskem omejili na defenzivo, nasprotno pa vrgli francoske in angleške čete skozi Črnogoro in Srbijo na avstrijsko mejo in od tam razvili novo ofenzivo, ki mora privedi do tega, da se poda ruskemu zavezniku roka. Istočasno bodo začeli tudi novo akcijo na morju.

Najvišje krušne cene v Berlinu. V Berlinu se znižajo žitne najvišje cene. Zaraditega so določili v Berlinu tudi kruhu nove cene, in sicer: štiri funte rženega kruha velja 85 fenigov, trije funti 63, dva funta 43, žemlje, ki so težke po 75 gramov veljajo po 5 fenigov. Drugačnega kruha in žemelj ne smejo peči. Ta sklep stopi v veljavo dne 26. t. m.

Ameriško delavstvo proti pošiljanju orožja v Evropo. »Morningpost« poroča iz Washingtona z dne 16. t. m.: Na vzpodbudo 300.000 članov broječe centrale delavskih strokovnih društev se je včeraj v Newyorku vršil shod, katerega se je udeležilo 3000 moških in žensk. Na shodu so se pozvali nastavljenici v tovarnah za vojne potrebščine, da ustavijo delo in tako onemogočijo pošiljanje orožja in municije vojujočim se državam. Wilsona so hudo napadali, ker ni sklical kongresa nevalcev, da bi se preprečilo pošiljanje orožja, municije in živih vojujočim se strankam.

Boj proti alkoholu na Angleškem. Po »Timesu« namerava angleška vlada izdati glede alkoholnega vprašanja naslednje odredbe: 1. Državnega monopola ne namerava uvesti, pač pa strogo kontrolo nad točilnicami v krajih, ki zlasti prihajajo v poštev. 2. Prodaja žganja, zlasti vhiske, se deloma prepove; brandi se bo dajal le po zdravniški odredbi. 3. Pospeševala bo vlada razpečavanje lahkega piva. 4. Vino se bolj obdavči.

Anglija kleči pred strokovnimi organizacijami. Ameriški »Iron Age« kritizira ravnanje angleške vlade napram strokovnim organizacijam ter je dal dotičnemu članku naslov: »Anglija kleči pred strokovnimi organizacijami.« Članek graja,

da se je Lloyd George pogajal s strokovnimi organizacijami, da bi se zadržale v zmislu narodnih interesov. To postopanje velike vlade ni le nečastno, marveč tudi bojzljivo. Angleška vlada je prišla bolj in bolj pod oblast delavskih voditeljev. Sedaj, v kritičnem trenutku za življenje naroda, je vlada prisiljena, prositi delavske voditelje, namesto da bi zahtevala, da se napno vse sile, da se pridela čim več potrebnih izdelkov. List vpraša, kaj bi bila vlada storila, če bi bili delavski voditelji manj postrežni. Če so angleške organizacije res take, da vlada »kleči« pred njimi, potem to dokazuje, da so jako močne. Dejstva pa pričajo nasprotno, zakaj, kako bi bilo sicer mogoče, da stopa silno mnogo članov strokovnih organizacij prostovoljno v vojsko?

Iz delavskega gibanja na Angleškem. Izvrševalni odbor britanske zveze rudarjev se je na neki seji bavil z zahtevki rudarjev, ki znašajo 20 procentno povišanje plač. Položaj je jako resen. Ker pa so posestniki rudnikov, organizirani v Mining Association of Great Britain delavce zavrnili in jih odkazali na razsodišča posameznih distriktov, se je poostil nastali konflikt tako, da je pričakovati stavko. Londonska Allied Engineering Trades zahteva za svoje člane povišanje plače za 6 šilingov na teden. V Stobs Camp pri Hawicku, kjer se nahajajo barake za nemške vojne ujetnike, so stavbinski delavci stopili v stavko. Nadomestili so jih z vojaki. Angleški časnik »Daily Mail« javlja, da se nekatere mestne uprave in okrajni odbori branijo povišati plače tistim svojim nameščencem, ki se nahajajo v dobi vojaških let.

Strašna rudniška katastrofa na Japonskem. Dne 12. t. m. je vsled pogeza zemlje v neki jami pri Simonoseku nastala velika katastrofa. Od 593 jamskih delavcev je usad zemlje 300 delavcev odrezal od zunanjega sveta. Ker pa se tamonjši premogovniki tako raztezajo v notranjosti zemlje, da se nahajajo posamezni rovi deloma celo pod morskim dnem, ni izključeno, da je v jame vdrla voda. Na Japonskem so jamske nesreče, ki uničujejo na stotine delavskih življenj, takorekoč na dnevnem redu. Na ropanje tujih dežel se japonski kapitalisti razumejo izvrstno; v lastni deželi pa ubijajo lastne delavce.

Iz rudarskih zadrug. Zapisnik

seje krajevnega odbora rudarske zadruge v Idriji, vršeče se dne 14. t. m. ob 8. zvečer v prostorih rudarskega društva. Navzoči so bili: 7 odbornikov krajevnega odbora, 4 odborniki bratovske skladnice in 3 zaupniki delavcev.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika. 2. Delavske prošnje in pritožbe. 3. Slučajnosti.

Glede na važnost nekaterih zadev — poudarja načelnik — je smatral za potrebno povabiti na današnjo sejo krajevnega delavskega odbora tudi odbornike bratovske skladnice in pa nekaj delavskih zaupnikov. Poroča, da je bil zaradi draginjske doklade danes dne 14. t. m. pri gospodu dvornemu svetniku, ki mu je na dotična vprašanja odgovoril, da je ravnateljstvo vlogo na visoko c. kr. ministrstvo za javna dela že odposlalo, ministrstvo pa do zdaj še ni odgovorilo. Čim dospe odgovor, je ravnatelj rekel načelniku, ga bo takoj obvestil. V splošnem pa, pravi načelnik, da gospod dvorni svetnik tudi sam priznava upravičenost našega prizadevanja.

Navzoči vzamejo poročilo na znanje, vendar pa izražajo željo, naj slavno c. kr. rudniško ravnateljstvo čim prej ukrene vse potrebne korake, zakaj draginja, ki postaja naravnost že neznosna, še vedno narašča.

Glede dobave žita, pravi načelnik, so mu rekli pri ravnateljstvu, da ga je težko dobiti; obrnilo pa se bo ravnateljstvo v ti zadevi na vsa pristojna mesta.

Nadaljuje pravi načelnik, da se od gotove strani čujejo govorce, po katerih se da posneti, kakor da bi pretila nevarnost, da se delavstvo pripravlja k nekim do sedaj še neznanim korakom, če ne bo žita. Načelnik odločno svari pred vsakršno nepremišljenostjo.

Glede vprašanja dobave žita delavcem je seja soglasno sklenila naslednjo izjavo: Ukrene naj c. kr. rudniško ravnateljstvo nemudoma vse potrebno, da se delavstvo preskrbi s potrebnim žitom. V interesu rudniške uprave same je, da v ti zadevi napne vse svoje moči, zakaj že danes je večina delavskih družin v Idriji brez moke in brez kruha. Že danes se opaža pri delavcih oslabelelost, ki bo rodila neizogibno posledico, da delavstvo telesno opeša in da ne bo moglo opravljati svojega dela tako kakor je potrebno in kakor bi ga samo rado opravljalo. Kakor pa čujemo, ima ravnateljstvo še nekaj žita v skladiščih v zalogi; naj ga torej nemudoma razdeli med delavce.

Pri nadaljevanju razprave o drugi točki dnevnega reda načelnik nujno prosi zbrane zastopnike delavstva, naj priporočajo delavstvu snažnost, zakaj če se hočem obvarovati pred pretečimi kužnimi in sploh nalezljivimi boleznimi, je treba skrajne snažnosti povsod, doma kakor tudi pri delu in kjersibodi.

Končno načelnik še omenja pri drugi točki, da se je gospodu dvornemu svetniku za naklonjeno podporo provizijonistom v imenu teh zahvalil in ga prosil še daljne naklonjenosti, ker potreba je med provizijonisti velika in pomoč jako nujna.

Pri drugi točki poroča načelnik, da se je nanj obrnilo več vdov in provizijonistov, katerim preti nevarnost, da jim od vzamejo erarična stanovanja, s prošnjo za

=====

≡ Za spomladansko sezono ≡

priporoča tvrdka

GRIČAR & MEJAČ

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9

svojo bogato zalogo

izgotovljenih oblek za gospode in dečke

ter mične novosti

≡ v konfekciji za dame in deklice. ≡

Ceniki zastonj in franko.

=====

posredovanje, da se jim puste ta stanovanja. Ker je v sedanjem vojnem času težko dobiti druga stanovanja in to težavno upoštevajo celo privatni hišni posestniki, se sklone nujno priporočiti tozadevne prošnje vdov in provizijonistov na pristojnem mestu.

Ker se za besedo nihče več ne oglasi, zaključiti načelnik ob pol 10. zvečer sejo. Za krajevni delavski odbor rudarske zadruge:

Tomaž Brus, Tomaž Filipič,
t. č. načelnik. t. č. zapisnikar.
V Idriji, dne 14. aprila 1915.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Razglas.

Glede na pretečo nevarnost, da se zaneso kože k nam, opozarjamo, da je najboljšo sredstvo proti tej bolezni cepjenje proti kozam.

Podpisana okrajna bolniška blagajna je zaradi tega odredila brezplačno

cepljenje proti kozam

v svojem ambulatoriju v Ljubljani, Turjaški trg 4, I. nadstropje, in sicer vsak torek in četrtek od pol 11. dopoldne do pol 1. popoldne, pričevši z dnem 20. aprilom 1915 do preklica.

K temu cepljenju pozivlja podpisana blagajna vse člane in njih svojce ter jih prosi, da priporočajo cepljenje proti kozam med člani. V obči blagor je nujno potrebno, da se članstvo odzove našemu pozivu.

V Ljubljani, dne 16. aprila 1915.

Iv. Tokan,
načelnik.

Občno konsumno društvo v Trbovljah

r. z. z. o. p.

Vabilo

na

občni zbor

ki se bo vršil v nedeljo, dne 25. t. m. ob 4. uri popoldne v društvenih prostorih

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Sklepanje o prebitku.
5. Volitev treh članov v nadzorstvo.
6. Predlogi in nasveti.

Nadzorništvo.

UČITELJSKA TISKARNA
LJUBLJANA, Francišškanska ulica šte. 6.
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšie plakate in vabila za šole in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšia uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Svarilo
Koder se
prodajajo ponaredbe,
naročite pristni

naravnost od izdelovalnice.
pod naslovom:
Rastlinska destilacija
„FLORIAN“
v Ljubljani.

Postavno varovano.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v

zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o.

Ljubljana, na Bregu št. 20

(Cojzova hiša).

Varstvena znamka.

Cene za moške K 14.—, 17.—, 20.—.
" " ženske " 12.—, 15.—, 18.—.
" " dečke 36/39 " 10.—, 12.—.
" " otroke št. 22-25 26-28 29-31 32-35
K 5.—, 6.—, 7.—, 8.—.

: Garantirana kakovost. :
Cenejše vrste od K 1-50 naprej.

Kupujte in naročajte pri tvrdkah,
ki inserirajo v „DELAVCU“.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V posloplju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

